

Szczecin, dnia 27 listopada 2019 r.

Prof. dr hab. Zbigniew Ofiarski
Instytut Nauk Prawnych
Uniwersytetu Szczecińskiego

Recenzja

dorobku naukowego dr Michaliny Dudy-Hyz oraz osiągnięcia naukowego

pt. „*Gry hazardowe urządzane przez sieć Internet i ich opodatkowanie w prawie polskim oraz innych krajów europejskich*”, Wydawnictwo KUL, Lublin 2019, ss. 578

I. Przedmiot i kryteria recenzji

W recenzji zamieszczono ocenę osiągnięć naukowo-badawczych, dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej dr Michaliny Dudy-Hyz. Zgodnie z art. 179 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1669 ze zm.) i stosowanym w okresie przejściowym art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r. poz. 1789 ze zm.), do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową lub artystyczną. W okresie przejściowym powinny być stosowane szczególne kryteria oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, które określono w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. Nr 196, poz. 1165). Według tego rozporządzenia ocena obejmuje osiągnięcia naukowo-badawcze (§ 3 i § 4 rozporządzenia) oraz dorobek dydaktyczny i popularyzatorski, a także współpracę międzynarodową (§ 5 rozporządzenia).

Efektem zastosowania tych kryteriów jest jedna łączna końcowa ocena uwzględniająca sumę dokonań obejmujących osiągnięcia naukowe i pozostałe rezultaty aktywności naukowej, przy czym ocenie podlegają tylko dokonania po uzyskaniu stopnia doktora. Znaczny wkład

autora powinien być mierzony nie tylko ilościowo, ale przede wszystkim jakościowo, aby mógł być uznany za stanowiący jego wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej.

II. Ocena osiągnięcia naukowego

Osiągnięcie naukowe – zgodnie z art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki - może stanowić m.in. dzieło opublikowane w całości po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład jego autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej. Warunek ten jest spełniony w przypadku monografii pt. *Gry hazardowe zarządzane przez sieć Internet i ich opodatkowanie w prawie polskim oraz innych krajów europejskich*, napisanej przez Panią dr Michalinę Dudę-Hyz i opublikowanej przez Wydawnictwo Naukowe KUL w 2019 r., ss. 578. Uzasadniają tę ocenę następujące argumenty.

Wyznaczony przez Habilitantkę obszar badań wraz ze sformułowanym głównym problemem badawczym charakteryzują się oryginalnością i doniosłością zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia. W dotychczasowym współczesnym dorobku polskiej doktryny prawa podatkowego nie było pracy o charakterze monograficznym poświęconej takiej problematyce. W różnym okresie były publikowane opracowania, głównie w postaci artykułów lub studiów zamieszczanych w pracach zbiorowych, w których odnoszono się do różnych aspektów reglamentowania działalności w zakresie urządzania i prowadzenia gier hazardowych oraz odpowiedzialności prawnej w przypadku prowadzenia takiej działalności z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa. Większość z tych publikacji przywołano w recenzowanej monografii. Spośród tych, które zostały pominięte można wymienić następujące: G. Skowronek, Prawne aspekty ograniczeń reklamy i promocji gier hazardowych, „Monitor Prawniczy” 2015, nr 22, s. 1192-1198; B. Zygmunt, Zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych, „Iustitia” 2014, nr 1, s. 19-23; B. Jagura, Ustawa o grach hazardowych wydana z naruszeniem prawa unijnego? „Monitor Prawa Celnego i Podatkowego” 2012, nr 8, s. 332-335; J. Grusza, Znowelizowana ustawa o grach hazardowych w świetle prawa Unii Europejskiej, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego, Seria Prawo” 2018, nr 23, s. 132-146; D. Barwaśny, Zasady świadczenia usług w zakresie gier hazardowych w prawie Unii Europejskiej, „Folia Iuridica Universitatis Wratislaviensis” 2014, vol. 3, nr 1, s. 139-184; S. Biernat, Działalność gospodarcza poddana reglamentacji w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości (na przykładzie prowadzenia gier hazardowych), „Acta Universitatis Wratislaviensis. Przegląd Prawa i Administracji” 2018, t. 114, s. 413-429. W odniesieniu do publikacji wprost dotyczących podatku od gier nie wykorzystano w monografii następujących pozycji literatury przedmiotu: M. Krawczak, Stosowanie przepisów dotyczących podatku od gier, „Prawo i Podatki” 2009, nr 9, s. 21-24; T. Janicki, N. Kociak, Turnieje gry w pokera i wirtualne gry losowe – opodatkowanie na gruncie podatku od gier i podatku od towarów i usług, „Przegląd Podatkowy” 2018, nr 9, s. 9-11. Można jednak stwierdzić, że pominięcie przez Habilitantkę ww. publikacji nie przyczyniło się do obniżenia poziomu efektów badań zaprezentowanych w Jej monografii.

Habilitantka swoją monografią wypełniła istotną lukę w polskiej doktrynie prawa podatkowego. Nie jest to praca ograniczona do zasad opodatkowania gier hazardowych obowiązujących w Polsce, ale zgodnie z deklaracją zawartą w jej tytule, zawiera także obszerny wątek prawnoporównawczy obejmujący zagadnienia dotyczące opodatkowania gier hazardowych w wybranych państwach europejskich. W wyznaczonym przez siebie obszarze Autorka zbadała i oceniła obowiązujące ustawodawstwo podatkowe, a następnie sformułowała wnioski *de lege lata* oraz *de lege ferenda*. Granice obszaru badawczego zostały wyznaczone zagadnieniami odnoszącymi się do: istoty i cech internetowych gier hazardowych, społecznych oraz ekonomicznych i prawnych skutków urządzania takich gier, ogólnej koncepcji opodatkowania internetowych gier hazardowych, zakresu i reguł obciążania w Polsce podatkiem od gier internetowych gier hazardowych, zasadności rozszerzenia zakresu podmiotowego i przedmiotowego podatku od gier w Polsce, reglamentacji i zakresu opodatkowania internetowych gier hazardowych w innych państwach europejskich z wyodrębnieniem polityki restrykcyjnej oraz liberalnej. Przyjęcie takich założeń skutkuje tym, że monografia ma charakter opracowania kompleksowego i wszechstronnego, z dominującymi wątkami prawnymi, które uzupełniono w niezbędnym zakresie zagadnieniami społecznymi i ekonomicznymi.

W recenzowanej monografii bardzo dobrze są zbilansowane zagadnienia teoretyczne i praktyczne. Zawarte w niej analizy i oceny mają istotne znaczenie dla dotychczasowych ustaleń doktryny prawa podatkowego. Efekty badań przedstawionych przez Habilitantkę mogą stanowić ważny impuls do podejmowania inicjatyw legislacyjnych, przede wszystkim w sferze dotyczącej opodatkowania podatkami pośrednimi. Zagadnienie opodatkowania gier hazardowych może potencjalnie dotyczyć nawet wielu milionów osób fizycznych, a więc regulacje prawne obowiązujące w tym zakresie mają szerokie oddziaływanie społeczne. Należy wysoko ocenić przyjęcie przez Habilitantkę szerokich granic przedmiotowych badanej problematyki. Uwagę poświęcono nie tylko aktualnie obowiązującemu polskiemu ustawodawstwu regulującemu opodatkowanie internetowych gier hazardowych. Przedstawiono również ewolucję regulacji prawnych oraz – w celach prawnoporównawczych – zasady opodatkowania takich gier w innych państwach europejskich. Monografia dr Michaliny-Hyz znacząco wzbogaca dorobek polskiej doktryny prawa podatkowego.

Tytuł monografii sformułowano przejrzyście i w sposób, który w pełni odzwierciedla elementy treści w niej zamieszczone. Jednak pewne wątpliwości wzbudza użycie w nim określenia „innych krajów europejskich”. Określenie „kraj” związane jest ze stosowanym w niektórych państwach podziałem administracyjnym, np. kraje związkowe w Austrii, kraje w Czechach, kraje związkowe w Niemczech, kraje w Słowacji. Poprawnym określeniem jest „państwo”, a więc w tytule monografii powinno być użyte wyrażenie „innych państw europejskich”. Niezależnie od tego zarzutu, należy stwierdzić, że granice problematyki prawnej zostały wyznaczone tytułem monografii w sposób właściwy. Prowadzenie badań w tym oryginalnym obszarze jest niezbędne z punktu widzenia potrzeb polskiej doktryny i praktyki prawa podatkowego. Autorski pomysł badawczy Habilitantki oraz sposób jego ujęcia, a także ogólna koncepcja zbadania tytułowej problematyki zasługują na jednoznacznie pozytywną ocenę.

Głównym celem prowadzonych badań, jak wprost stwierdza Habilitantka, jest „przedstawienie oraz weryfikacja unormowań kształtujących zakres podmiotowy i przedmiotowy oraz wysokość obciążenia w podatku od gier w odniesieniu do działalności polegającej na urządzaniu gier hazardowych przez sieć Internet” (s. 26). Tytułowe wyrażenie „gry hazardowe” Autorka ograniczyła do przedsięwzięć mających taki status prawny w świetle regulacji polskiej ustawy o grach hazardowych lub przepisów prawa innych państw. Drugi z podstawowych zwrotów, który zamieszczono w tytule monografii, tzn. gry „urządzone przez sieć Internet” ma względnie szeroki kontekst i obejmuje gry, w których samo rozstrzygnięcie wyniku następuje w systemie informatycznym, a także gry, w których rozstrzygnięcie następuje w wyniku zdarzeń zaistniałych w świecie rzeczywistym, a sieć Internet stanowi jedynie kanał dystrybucji dowodów udziału w grze. Przyjęcie takich założeń przez Habilitantkę wywarło bezpośredni wpływ na przedmiotowy zakres rozważań zamieszczonych w monografii.

Główny cel badawczy został uzupełniony o sześć celów szczegółowych (s. 27-28). Pierwszy z nich jest związany z przedmiotem podatków od gier (polskiego oraz obowiązujących w innych państwach) i polega na analizie sposobu definiowania oraz określania internetowych gier hazardowych. Drugim celem szczegółowym było zidentyfikowanie cech internetowych gier hazardowych, które wpływają na ich atrakcyjność, w szczególności ekonomiczną i społeczną. Zdaniem Habilitantki te walory powinny być uwzględniane przy wyznaczaniu kierunków polityki hazardowej oraz kształtowania konstrukcji podatków od gier. Trzecim celem było ustalenie, czy obowiązujące zasady opodatkowania internetowych gier hazardowych są spójne z krajową polityką hazardową, czy stanowią raczej wynik fragmentarycznych modyfikacji, motywowanych doraźnymi względami fiskalnymi i politycznymi. Czwartym celem badawczym była weryfikacja krajowych regulacji określających warunki organizowania hazardu online w kontekście specyfiki tego przedsięwzięcia. Piątym celem było ustalenie, czy uzasadnione jest rozszerzenie katalogu internetowych gier hazardowych i umożliwienie ich organizowania podmiotom działającym na podstawie udzielonych zezwoleń, a także związana z tym nowelizacja przepisów normujących podatek od gier. Szósty cel szczegółowy to prezentacja głównych cech takich danin publicznych obowiązujących w innych państwach europejskich, które można uznać za odpowiadające polskiemu podatkowi od gier.

Z celami badawczymi (głównym i szczegółowymi) dobrze koresponduje teza, że „w treści przepisów regulujących podatek od gier nie w pełni uwzględniono specyfikę zjawiska e-hazardu”, ponieważ w momencie przygotowywania projektu ustawy nie uwzględniono dorobku nauk o hazardzie oraz doświadczeń innych państw w zakresie reglamentacji i opodatkowania hazardu online (s. 29). W związku z tym Habilitantka sformułowała postulat znowelizowania prawnej konstrukcji tej daniny przy zachowaniu dotychczasowego modelu podatku od gier jako selektywnego podatku obrotowego. Sformułowana teza została poddana wszechstronnej weryfikacji w procesie pogłębionej analizy i oceny materiału normatywnego, dorobku judykatury oraz dorobku doktryny prawa podatkowego, zarówno w wymiarze krajowym, jak i z szerokim wykorzystaniem źródeł zagranicznych.

Przyjęcie takich założeń istotnie wpłynęło na wewnętrzną strukturę monografii, która składa się ze wstępu, ośmiu rozdziałów, zakończenia oraz wykazów wykorzystanych źródeł (aktów prawnych, literatury przedmiotu, orzecznictwa, innych materiałów). W każdym rozdziale zamieszczono uwagi wprowadzające (stanowią syntetyczną zapowiedź zagadnień badanych w danym rozdziale) oraz uwagi końcowe (są to podsumowania wprost nawiązujące do efektów badań prowadzonych w danym rozdziale). Wyraźnie są zarysowane trzy części monografii. Część pierwszą tworzą rozdziały od pierwszego do trzeciego, w których zawarto rozważania dotyczące pojęcia internetowych gier hazardowych, istoty e-hazardu stanowiącego przedmiot podatku od gier oraz założeń i koncepcji opodatkowania e-hazardu w polskiej praktyce legislacyjnej. Drugą część monografii tworzą rozdziały czwarty i piąty poświęcone prawnej konstrukcji polskiego podatku od gier oraz zasadności rozszerzenia jego podmiotowych i przedmiotowych granic. Trzecią część monografii tworzą rozdziały od szóstego do ósmego, w których przedstawiono zakres reglamentacji i opodatkowania e-hazardu w wybranych państwach europejskich stosujących politykę restrykcyjną lub liberalną w odniesieniu do tej specyficznej działalności.

Kolejność poszczególnych rozdziałów recenzowanej monografii jest właściwa. Stanowią one logiczny ciąg zdarzeń i są odzwierciedleniem przyjętej koncepcji badawczej oraz sformułowanych przez Habilitantkę założeń i celów badawczych. We wstępie określono datę graniczną (dzień 1 stycznia 2019 r.), według której został przyjęty stan prawny prowadzonych badań. Zachowano w ten sposób standardy przejrzystości i aktualności prowadzonych rozważań oraz przedstawianych ocen. Pozwala to również zweryfikować poprawność formułowanych przez Habilitantkę wniosków *de lege lata* oraz *de lege ferenda*.

Przyjęcie takich założeń skutkowało zastosowaniem następujących metod badawczych: dogmatycznoprawnej i logiczno-językowej (w celu zbadania regulacji prawnych dotyczących e-hazardu i zakresu jego opodatkowania), historycznej (w zakresie badań nad już nieobowiązującymi przepisami prawa i głównymi kierunkami ewolucji regulacji prawnych dotyczących gier hazardowych), teoretycznoprawnej (w celu zbadania genezy i istoty wybranych konstrukcji tzw. prawa hazardowego) oraz prawnooporównawczej (w celu zbadania wybranych regulacji podatkowoprawnych obowiązujących w innych państwach).

Stwierdzam, że przyjęta przez Habilitantkę koncepcja (cele, teza, metody badawcze) jest oryginalna i umożliwia prowadzenie badań o charakterze wieloaspektowym, ale jednocześnie w precyzyjnie wyznaczonych ramach. Elementem integrującym tę wieloaspektowość jest istota e-hazardu i zasad jego opodatkowania. Pozytywnie oceniam sposób sformułowania głównych założeń koncepcji poddanej badaniom naukowym, a także wyznaczone granice analizowanej problematyki. Umożliwiają one prowadzenie badań z zastosowaniem naukowych metod badawczych, a dokonane w tym zakresie ustalenia mają istotny walor poznawczy i naukowy. Ustalenia dokonane przez Autorkę mogą być wykorzystane w dalszych procesach legislacyjnych zmierzających do doskonalenia prawnej konstrukcji podatku od gier z wykorzystaniem rozwiązań stosowanych w innych państwach europejskich.

W rozdziale pierwszym (s. 39-109) przedstawiono pogłębioną analizę określenia „internetowe gry hazardowe” w rozumieniu przepisów polskiego prawa oraz wybranych porządków prawnych innych państw europejskich. Trafnie podkreślono, że w ujęciu polskich regulacji prawnych należy dążyć zarówno do identyfikacji głównych motywów przesądzających o ostatecznym kształcie unormowań, jak i fundamentalnych cech gier hazardowych online. Habilitantka krytycznie oceniła brak przyjęcia legalnej uniwersalnej definicji pojęcia „gry hazardowe” na etapie tworzenia obowiązujących regulacji. Jej zdaniem z takiej definicji możliwe byłoby stosowanie odniesień do pojęcia „gry hazardowe online”. Ponadto, według Habilitantki niesłusznie przyjęto ograniczenie, że sieć Internet jest tylko kanałem dystrybucji usługi hazardowej. W efekcie definiując poszczególne rodzaje gier hazardowych nie uwzględniono tego, że Internet nie stanowi jedynie kanału dystrybucji, ale ma także istotny wpływ na sam przebieg gry oraz rozstrzygnięcie jej wyniku. Oceniając obowiązujące regulacje prawne i konfrontując je ze standardowymi cechami gier hazardowych uznała, że istotne wątpliwości mogą dotyczyć sposobu zdefiniowania gier cylindrycznych, gier na automatach, a także zdarzeń wirtualnych, które mogą być przedmiotem zakładów bukmacherskich. W celach prawnoporównawczych przedstawiono sposoby unormowania hazardu online w porządkach prawnych wybranych państw europejskich. Zaprezentowano takie rozwiązania, w których e-hazardu nie uregulowano odrębnie, jak również takie, w których stosowane są szczegółowe unormowania tej formy hazardu.

W rozdziale drugim (s. 111-153) dominują rozważania dotyczące problematyki prawnej, ale również zauważalne są silne akcenty ekonomiczne dotyczące urządzania internetowych gier hazardowych. Przyjęto założenie, według którego e-hazard jest specyficznym przedmiotem podatku od gier. Wykazanie tej cechy e-hazardu było możliwe poprzez przedstawienie genezy oraz tych cech internetowych gier hazardowych, które mają istotny wpływ na ekonomiczne i społeczne aspekty prowadzenia takiej działalności gospodarczej. Zwrócono również uwagę na główne zagrożenia związane ze zjawiskiem hazardu organizowanego w sieci Internet, w szczególności wynikające z jego bardzo dynamicznego rozwoju oraz możliwości dokonywania płatności także z wykorzystaniem kryptowalut. Wykorzystując dorobek nauk społecznych wskazano narzędzia, których zastosowanie może minimalizować negatywne skutki e-hazardu i stwarzać warunki liberalizacji przepisów prawa hazardowego. W rezultacie, zdaniem Habilitantki, pojawiłyby się możliwości poszerzenia zakresu podmiotowego i przedmiotowego podatku od gier. Ponadto zgłasza potrzebę przygotowania regulacji prawnych o charakterze neutralnym pod względem zastosowanych technik komunikacji, które dotyczyłyby e-hazardu. Trafnie identyfikuje również inne zjawiska związane z urządzaniem gier hazardowych, np. zróżnicowanie ryzyka operacyjnego, mechanizmów osiągania zysków oraz poziomów dochodowości poszczególnych gier. Prawidłowy jest wniosek Habilitantki, że takie zjawiska powinny być uwzględniane w procesie kształtowania elementów kwantytatywnych podatków od gier.

Przedmiotem rozważań zawartych w rozdziale trzecim (s. 155-195) jest analiza i ocena założeń oraz koncepcji opodatkowania e-hazardu w polskiej praktyce legislacyjnej.

Habilitantka w pierwszej kolejności zidentyfikowała przesłanki, które przesądziły o przyjęciu obowiązującego modelu regulacyjnego e-hazardu. Następnie oceniła, w jakim zakresie przesłanki te znajdują uzasadnienie w świetle wyników badań nauki o hazardzie. Poddając analizie materiały legislacyjne oceniła wpływ kolejnych koncepcji unormowania gier hazardowych na sposób kształtowania ciężaru podatkowego w podatku od gier. Ocena powyższa zdaniem Habilitantki nie może być pozytywna, ponieważ regulacje prawne dotyczące opodatkowania internetowych gier hazardowych nie są spójne wewnętrznie i również nie mogą być traktowane jako element konsekwentnej polityki państwa wobec zjawiska hazardu. Trafnie Habilitantka identyfikuje główne przyczyny, które doprowadziły do takiego stanu. Są to przede wszystkim zbyt późno podjęte działania legislacyjne dotyczące wprowadzenia prawnych podstaw do urządzania internetowych gier hazardowych. Regulacje takie ograniczono tylko zakładów wzajemnych, a wcześniej nie zbadano specyfiki polskiego rynku e-hazardu oraz nie skorzystano z doświadczeń innych państw w tym zakresie. W rezultacie nie osiągnięto zamierzonego celu fiskalnego. Dokonując rozszerzenia katalogu internetowych gier hazardowych równolegle nie opracowano kompleksowej koncepcji opodatkowania tych gier.

W rozdziale czwartym (s. 197-250) poddano analizie i ocenie przepisy ustawy o grach hazardowych regulujące prawną konstrukcję podatku od gier (przedmiot i podmioty podatku, zasady powstawania obowiązku podatkowego i ustalania podstawy opodatkowania, stawki podatkowe). Z uwagi na tytuł monografii rozważania słusznie ograniczono do tych, które bezpośrednio dotyczą opodatkowania internetowych gier hazardowych. W związku z tym uwzględniono elementy kwalitatywne i kwantytatywne podatku od gier, natomiast z katalogu gier hazardowych do rozważań włączono gry liczbowe, loterie pieniężne, gry telebingo, gry w kości, gry cylindryczne, zakłady wzajemne, gry na automatach, gry w karty (z wyjątkiem pokera rozgrywanego w formie turnieju). Z przeprowadzonych analiz Habilitantka wywodzi wnioski dotyczące podmiotowego zakresu obowiązku podatkowego powstającego w związku z urządzaniem internetowych gier hazardowych (obciąża on tylko spółki kapitałowe legalnie zarządzające zakładami wzajemnymi oraz podmiot zarządzający gry objęte monopolem państwa, natomiast obowiązek podatkowy nie obejmuje podmiotów świadczących usługi na rzecz operatorów gier). Identyfikuje także przedmiot podatku, którym jest urządzanie internetowych gier hazardowych. Habilitantka ocenia, że w procesie stosowania przepisów regulujących elementy kwantytatywne podatku od gier najmniej wątpliwości pojawia się w odniesieniu do tych, które określają podstawę opodatkowania oraz stawki podatkowe w zakresie gier loteryjnych (loterii pieniężnych, gier telebingo oraz gier liczbowych).

Słusznie Habilitantka poszukuje odpowiedzi na pytania dotyczące motywów ustawodawcy, które przesądziły o wysokości stawek podatkowych stosowanych do określonych gier, np. telebingo. Krytycznie ocenia brak w ustawie o grach hazardowych regulacji statuujących preferencje podatkowe dla loterii charytatywnych albo klarownie określających sposób uwzględniania w podstawie opodatkowania tzw. gier kasynowych udzielanych graczom bonusów i darmowych gier, a także względnie wysoką stawkę podatkową (12%) dotyczącą zakładów innych niż sportowe współzawodnictwo zwierząt stosowaną do przychodowej podstawy opodatkowania. Według Habilitantki osłabia to

starania zagranicznych operatorów o zezwolenie na urządzenie takich zakładów i w efekcie negatywnie wpływa na wysokość dochodów z podatku od gier.

Krytyczna ocena niektórych elementów prawnej konstrukcji podatku od gier skłoniła Habilitantkę do zaproponowania w rozdziale piątym rozszerzenia zakresu podmiotowego i przedmiotowego tego podatku w odniesieniu do internetowych gier hazardowych. Podkreśla, że taka propozycja nie wynika z potrzeby wzmocnienia funkcji fiskalnej tego podatku, lecz z konieczności realizacji zasadniczego celu ustawy, tzn. zapewnienia ochrony społeczeństwa przed negatywnymi skutkami hazardu.

W rozdziałach szóstym, siódmym i ósmym zamieszczono rezultaty badań nad zagranicznymi porządkami prawnymi w zakresie dotyczącym opodatkowania działalności polegającej na urządzeniu internetowych gier hazardowych. Prezentacja tej materii aż w trzech kolejnych rozdziałach monografii jest efektem systematyki zastosowanej przez Habilitantkę. Przyjęła założenie, że obowiązująca w danym państwie prawna regulacja e-hazardu oraz jego opodatkowania stanowi funkcję stanowiska organów władzy publicznej o dopuszczalności organizacji określonych rodzajów gier hazardowych z wykorzystaniem sieci Internet. W ten sposób Habilitantka wyodrębniła trzy grupy państw. Do pierwszej zaliczyła państwa, w których prowadzi się restrykcyjną politykę hazardową w aspekcie przedmiotowym, tzn. dopuszcza się organizację tylko niektórych rodzajów internetowych gier hazardowych (np. Cypr, Islandia, Szwajcaria). W drugiej grupie zostały wymienione państwa, w których restrykcyjna polityka hazardowa uwzględnia przesłanki podmiotowe, tzn. zezwolenie na urządzenie omawianych gier hazardowych może uzyskać tylko jeden podmiot lub kilka podmiotów zajmujących szczególną pozycję rynkową (np. Finlandia, Luksemburg, Norwegia, Austria). Trzecią grupę tworzą państwa, w których prowadzona jest względnie liberalna polityka hazardowa zakładająca urządzenie wielu rodzajów gier hazardowych przez różne podmioty (np. Dania, Belgia, Hiszpania).

Badania porównawcze dotyczące zagranicznych porządków prawnych przyniosły efekty w postaci konkluzji. Habilitantka ustaliła, że w większości państw europejskich urządzenie internetowych gier hazardowych nie podlega odrębnym podatkom od gier, lecz podatkom nakładanym również w odniesieniu do gier hazardowych urządzanych metodami tradycyjnymi. Odrębne podatki od internetowych gier hazardowych wprowadziły tylko niektóre państwa stosujące liberalną politykę wobec e-hazardu. Habilitantka ustaliła również, że w państwach, w których w niewielkim zakresie dopuszcza się organizowanie gier hazardowych w ogóle nie występuje podatek od gier.

Charakter podatków od gier lub podatków podobnych, które obciążają internetowe gry hazardowe w poszczególnych państwach, jest zróżnicowany w aspektach formalnych oraz materialnych. Różnice występują już na poziomie nazwy danego podatku. W aspekcie materialnym zróżnicowanie podatków od gier dotyczy zarówno elementów kwalitatywnych, jak i kwantytatywnych ich konstrukcji. W większości państw wpływy z tych podatków zasilają budżety państwa, ale w niektórych państwach wpływy z tego tytułu mają celowe przeznaczenie. Habilitantka ustaliła ponadto, że podmiotami biernymi podatku są przede wszystkim podmioty legalnie urządzające gry hazardowe lub podmioty faktycznie

urządzające takie gry (niezależnie od tego, czy udzielono im zezwolenia). Wyjątkowo obowiązek podatkowy ciąży bądź na podmiotach zarządzających gry, bądź na osobach, które uzyskały wygrane. W konstrukcjach podatków od internetowych gier hazardowych wyraźnie dominuje opodatkowanie dochodu, natomiast opodatkowanie przychodu dotyczy gier, w których operator nie ponosi ryzyka związanego z wynikiem gry.

Efektom oceny polskich i zagranicznych unormowań dotyczących opodatkowania internetowych gier hazardowych są sformułowane przez Habilitantkę wnioski *de lege ferenda*. Treść zakończenia monografii oraz podsumowania poszczególnych rozdziałów wyraźnie wskazują, że Habilitantka zrealizowała przyjętą koncepcję badań. Sformułowane przez Nią uwagi i wnioski wprost nawiązują do wielu istotnych ustaleń dokonanych w monografii w płaszczyźnie normatywnej, doktrynalnej oraz jurydycznej. Habilitantka zrealizowała cel główny i cele szczegółowe określone we wstępie, a także w sposób przekonujący uzasadniła przyjętą przez siebie tezę badawczą, według której w treści polskich przepisów regulujących podatek od gier nie w pełni uwzględniono specyfikę zjawiska e-hazardu. Na podkreślenie zasługuje fakt zgłoszenia przez Habilitantkę wielu konkretnych rozwiązań prawnych, których ewentualne wdrożenie przez prawodawcę mogłoby doprowadzić do poprawnego unormowania zasad opodatkowania internetowych gier hazardowych.

Trafnie Habilitantka akcentuje, że wiele z niedoskonałych regulacji prawnych wynika z tego, że zarządzanie internetowych gier hazardowych jest działalnością względnie nową. Konsekwentnie wyraża pogląd, że fundamentalną kwestią pozostaje przyjęcie uniwersalnej legalnej definicji gry hazardowej, z której można dopiero wywodzić ustalenia dotyczące poszczególnych rodzajów gier, w tym zarządzanych za pośrednictwem sieci Internet. Dopiero na tej podstawie można konstruować zasady opodatkowania działalności polegającej na organizowaniu internetowych gier hazardowych. Krytyczna ocena głównych kierunków ewolucji rozwiązań podatkowoprawnych pozwoliła Habilitantce na konstatację o doraźnym charakterze dokonywanych zmian w zakresie opodatkowania takich gier. Ostrożnie zgłasza postulat ewentualnego poszerzenia podmiotowego i przedmiotowego zakresu podatku od gier, ponieważ Jej zdaniem obok potrzeb fiskalnych powinny być także uwzględniane aspekty społeczne.

Sformułowane przez Habilitantkę wnioski wynikają z prowadzonych przez Nią badań i są dobrze uzasadnione. Pozytywnie to świadczy o przyjętych przez Habilitantkę metodach prowadzenia badań. Generalna ocena recenzowanej monografii jest wysoka. Autorka dokonała wielopłaszczyznowych ocen i podsumowań, w tym nawiązujących do szeroko prowadzonych badań prawnoporównawczych. Tok rozważań jest przejrzysty i wskazuje na utrzymywanie przez Habilitantkę wysokiego poziomu dyscypliny w prowadzonych badaniach naukowych nad wieloma zróżnicowanymi i szczegółowymi problemami badawczymi, które razem składają się na najważniejszy problem, jakim jest opodatkowanie internetowych gier hazardowych.

Znacznym wkładem Habilitantki do doktryny prawa podatkowego są analiza i ocena ważnej problematyki podatkowoprawnej oraz przeprowadzone badania porównawcze na tle

porządków prawnych kilkunastu państw europejskich. Nie jest to jedyny walor recenzowanej monografii. Przeprowadzone badania umożliwiły identyfikację głównych trendów ewolucji regulacji prawnych dotyczących zakresu i dotychczasowej skuteczności opodatkowania działalności polegającej na urządzaniu internetowych gier hazardowych. Sformułowane przez Habilitantkę oceny i wnioski mogą być przydatne w toku prac legislacyjnych dotyczących polskiego ustawodawstwa podatkowego.

Recenzowana monografia jest bardzo dobrze udokumentowana poglądami doktryny (wykorzystano 692 pozycje literatury przedmiotu, w tym 491 zagranicznej), źródłami prawa (wykorzystano 204 akty prawne unijne, polskie oraz 30 państw europejskich), orzeczeniami sądów (182 orzeczenia sądów unijnych, polskich oraz sądów z Austrii, Holandii, Hiszpanii, Niemiec, Szwajcarii i Wielkiej Brytanii), urzędowymi interpretacjami przepisów prawa podatkowego (przywołano 24 interpretacje) oraz innymi materiałami (założenia i uzasadnienia projektów aktów prawa polskiego oraz innych państw, oficjalne wypowiedzi przedstawicieli administracji rządowej, regulaminy gier hazardowych, raporty). W monografii zamieszczono ogółem 1480 przypisów dokumentujących wykorzystaną literaturę przedmiotu, akty prawne, orzeczenia sądów i inne materiały oraz źródła.

Oceny i wnioski formułowane są przez Habilitantkę w sposób przejrzysty i jednoznaczny. Monografia jest napisana poprawnym językiem. Wnioski i oceny częściowe, zamieszczone w poszczególnych rozdziałach monografii, a także uwagi i wnioski końcowe są rezultatem bardzo dobrej znajomości tej problematyki. Cele rozprawy wyznaczone we wstępie zostały zrealizowane. Przyjęte metody badawcze oraz właściwie dobrane źródła umożliwiły wyczerpujące przeanalizowanie bardzo istotnego w prawie podatkowym problemu dotyczącego opodatkowania działalności polegającej na urządzaniu internetowych gier hazardowych. Habilitantka umiejętnie posłużyła się kilkoma metodami badawczymi, w tym przede wszystkim dogmatycznoprawną oraz prawnoporównawczą. Monografia jest mocno osadzona w problematyce prawa podatkowego, jednak we właściwych relacjach i w niezbędnym zakresie wykorzystano także inne źródła, które w większym lub mniejszym stopniu odnoszą się do ekonomicznych i społecznych skutków urządzania wyżej wymienionych gier.

W związku z tym stwierdzam, że monografia dr Michaliny Dudy-Hyz jest osiągnięciem naukowym, o którym mowa w art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, stanowiącym znaczny wkład jej Autorki w rozwój nauk prawnych, w szczególności prawa podatkowego. Habilitantka samodzielnie rozwiązała istotny, oryginalny i aktualny problem naukowy. Jej znaczny wkład w rozwój nauki prawa, przejawia się przede wszystkim w kompleksowym, wyczerpującym i wielowątkowym ujęciu problematyki dotyczącej zakresu i skutków opodatkowania działalności polegającej na urządzaniu internetowych gier hazardowych. W tym znaczeniu ujęcie prezentowanej problematyki ma charakter oryginalny, a monografia stanowi udane przedsięwzięcie naukowe i wydatnie podnosi ocenę umiejętności jej Autorki, jako badaczki prawa podatkowego. W związku z tym stwierdzam, że monografia pt. *Gry hazardowe urządzane przez sieć Internet i ich opodatkowanie w prawie polskim oraz innych krajów europejskich*, napisana przez dr Michalinę Dudę-Hyz, stanowi Jej znaczny

wkład w rozwój prawa i spełnia kryteria określone w art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r. poz. 1789 ze zm.).

III. Ocena pozostałych rezultatów aktywności naukowej

Kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych zostały określone w § 3 oraz § 4 rozporządzenia MNiSW z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. Nr 196, poz. 1165). Zgodnie z § 3 pkt 2 tego rozporządzenia, w obszarze nauk społecznych kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych obejmują autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports lub na liście European Reference Index for the Humanities. Habilitantka nie posiada takich publikacji, natomiast w swoim dorobku ma trzy artykuły opublikowane w latach 2016-2018 w czasopismach naukowych znajdujących się w wykazie ERIH PLUS, tzn. The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences (jeden w „Rocznikach Nauk Prawnych” oraz dwa w „Krytyce Prawa”).

Kryteria oceny, dotyczące osiągnięć naukowo-badawczych (wymienione w § 4 rozporządzenia MNiSW), Habilitantka spełnia w następującym zakresie. Poza monografią, wskazaną, jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 16 ust. 2 ustawy, pt. *Gry hazardowe zarządzane przez sieć Internet i ich opodatkowanie w prawie polskim oraz innych krajów europejskich*, jest Autorką 68 innych publikacji o różnicowanym statusie. Na Jej dorobek publikacyjny składają się: 27 artykułów w czasopismach (w większości ujętych w części B wykazu MNiSW), 31 rozdziałów w pracach zbiorowych (w tym również o charakterze monograficznym), 10 systematycznych obszernych komentarzy do wybranych przepisów ustawy o finansach publicznych oraz ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym.

Efekty badań prowadzonych przez dr Michalinę Dudę-Hyz można sklasyfikować w kilku wyraźnie wyodrębnionych obszarach. Pierwszy z nich dotyczy **opodatkowania hazardu** i jest on bezpośrednio związany z głównym osiągnięciem naukowym przedstawianym w postępowaniu habilitacyjnym. Habilitantka problem ten analizuje w szerszym kontekście, ponieważ obok zagadnień podatkowoprawnych dotyczących obciążenia daninami publicznymi działalności polegającej na urządzaniu gier hazardowych, przedstawia także problemy administracyjnoprawne oraz szczególne cechy zjawiska e-hazardu. W niezbędnym zakresie odnosi się do takich zdarzeń, jak opodatkowanie wygranych w grach hazardowych lub opodatkowanie obrotu kartami do gry. W tym nurcie badań mieszczą się następujące publikacje Habilitantki: *Kontrowersje wokół nowych zasad opodatkowania gier hazardowych w Polsce*, (w:) W świecie finansów publicznych i prawa finansowego. Działalność dydaktyczna Profesora Jana Głuchowskiego, red. B. Kołosowska, P. Prewyszkwinto, Wydawnictwo WSB, Toruń 2010, s. 173-192; *Zmiany w konstrukcji podatku od gier - 22 lata doświadczeń*, (w:) XXV lat przeobrażeń w prawie finansowym i prawie podatkowym — ocena dokonań i wnioski na przyszłość, red. Z. Ofiarski, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2014, s. 389-398; *The controversy over the material*

scope of Polish gaming tax. Selected issues, „Naukowyj Wisnyk Lwiwśkoho Derżawnoho Uniwersytetu Ministerstwa Wnutrisznych Spraw Ukrajiny. Seria Juridyczna” 2014, nr 3, s. 355-370. W ww. opracowaniach przeprowadzono pogłębioną analizę oraz krytyczną ocenę skutków nowelizacji w prawnych elementach konstrukcji podatku od gier, które były związane z wejściem w życie ustawy o grach hazardowych z 2009 r.

W innych opracowaniach, które także można zaliczyć do tego nurtu badawczego, Habilitantka analizowała skutki prawne tzw. decyzji kwalifikacyjnych wydawanych przez Ministra Finansów w sprawach cech gier hazardowych i wpływu tych rozstrzygnięć na określanie przedmiotowych granic podatku od gier. Zajmowała się ponadto funkcjami realizowanymi przez podatek od gier, w szczególności negatywną oraz pozytywną funkcją stymulacyjną. W tym kontekście należy wymienić następujące Jej publikacje: *Decyzja w sprawie cech gier hazardowych jako element kształtowania zakresu przedmiotowego podatku od gier*, (w:) Stanowienie i stosowanie prawa podatkowego w Polsce. Rozstrzygnięcia w prawie podatkowym, red. M. Duda, M. Munnich, A. Zdunek, Wydawnictwo KUL, Lublin 2014, s. 177-195; *Funkcja stymulacyjna podatku od gier w ujęciu teoretycznym oraz założeniach polskiego prawodawcy*, „Krytyka Prawa” 2018, nr 2, s. 487-506.

Interesujące są również efekty badań, w tym również w ujęciu historycznoprawnym oraz prawnoporównawczym, dotyczące istoty, zakresu oraz zasad opodatkowania loterii. Habilitantka podjęła udaną próbę wyodrębnienia takich konstrukcji prawnych w podatkach od gier obowiązujących w wybranych państwach europejskich, które pozwalają na sformułowanie wniosku o preferencyjnym opodatkowaniu podmiotów zarządzających loterie charytatywne. Efektem tych badań jest opracowanie pt. *Urządzanie loterii charytatywnych jako przedmiot preferencyjnego opodatkowania podatkami od gier*, (w:) Stanowienie i stosowanie prawa podatkowego w Polsce. Sankcje i preferencje w prawie podatkowym, red. B. Kucia-Guściora, M. Munnich, A. Zdunek, Wydawnictwo KUL, Lublin 2015, s. 173-191. Ujęcie historycznoprawne problematyki opodatkowania loterii zostało zawarte w artykule *Loterie jako instrumenty pozyskiwania dochodów państwa w polskim prawie skarbowym w latach 1768-1877*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2017, nr 2, s. 89-109. W sposób przekrojowy przedstawiono zasady organizowania loterii oraz ich opodatkowania w celu pozyskania środków zasilających skarb państwa I Rzeczypospolitej do 1871 r., a następnie Księstwa Warszawskiego, Królestwa Polskiego i Rzeczypospolitej Krakowskiej.

Oceniany nurt badań prowadzonych przez Habilitantkę uzupełniają trzy publikacje dotyczące opodatkowania wygranych w grach hazardowych oraz jednofazowego podatku obrotowego obciążającego obrót kartami do gry. Są to następujące opracowania: *Taxation of poker winnings in Polish tax law*, „Review of Comparative Law” 2009-2010, vol. 14-15, s. 127-143; *Wygrane w grach hazardowych w polskim podatku dochodowym od osób fizycznych*, „Roczniki Nauk Prawnych” 2016, nr 2, s. 57-81; *Podatek od kart do gry w polskim prawie skarbowym*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2014, nr 2, s. 255-270.

Drugi obszar badań prowadzonych przez Habilitantkę dotyczy **konstytucyjnych uwarunkowań tworzenia i stosowania prawa podatkowego**. Efekty badań zostały przedstawione w 6 opublikowanych opracowaniach. Analizy i oceny obejmują zagadnienia

odnoszące się do sposobu rozumienia oraz konstytucyjnego uzasadnienia redystrybucyjnej funkcji podatków i zasady proporcjonalności opodatkowania. Ponadto zajmowała się zagadnieniami obywatelskiego nieposłuszeństwa wobec obowiązku płacenia podatków, sprawiedliwości oraz równości wobec prawa w procesie stosowania prawa podatkowego. Problematyka powyższa została zaprezentowana w następujących publikacjach: *Kontrowersje dotyczące redystrybucyjnej funkcji podatków. Wybrane zagadnienia*, „Roczniki Naukowe WSB” Toruń 2009, nr 8, s. 225-245; *A few Comments on the Principle of Proportionality in Polish Tax Law*, (w:) Ministerstwo Agrałnoy Polityki Ukrainy Sumskij Nacjonalnyj Agrałnyj Uniwersytet. Institut Ekonomiki i Mieniedźmientu. Materiali naukowo-practicznoy konferenciji wikladaciw, aspirantów ta studentów Sumskowo NAU (11-12 grudnia 2009 r., Sumy 2009), s. 394-396; *Wpływ zasady proporcjonalności na proces kształtowania powszechnego obowiązku podatkowego*, (w:) Konstytucyjne uwarunkowania tworzenia i stosowania prawa finansowego i podatkowego, red. P.J. Lewkowicz, J. Stankiewicz, Wydawnictwo Temida 2, Białystok 2010, s. 439-452; *The Principle of Proportionality in Polish Tax Law*, „Emerging Markets: A Review of Business and Legal Issues” 2010, vol. 2, nr 1, s. 16-42; *Obywatelskie nieposłuszeństwo a obowiązki ponoszenia ciężarów podatkowych. Wybrane zagadnienia*, (w:) W służbie nauki prawa finansowego. Jubileusz obecności Profesora Jana Głuchowskiego w Katedrze Finansów i Prawa Finansowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, red. A. Dębiński, A. Pomorska, P. Smoleń, Wydawnictwo KUL, Lublin 2010, s. 97- 110; *A few Comments on the Principle of Justice and Equity before the Law in the Process of Tax Law Application*, (w:) Human rights, Spiritual Values and Global Economy, red. B. Sitek, J.J. Szczerbowski, A.W. Bauknecht, G. Dammacco, ECKO House Publishing, South Jordan, USA 2011, s. 523-530 (współautor dr J. Orłowski). Habilitantka wielokrotnie w swoich publikacjach akcentowała możliwość różnego rozumienia takich określeń, jak „sprawiedliwość” oraz „stosowanie prawa”.

Trzeci nurt badań Habilitantki dotyczy wybranych **zagadnień opodatkowania podatkiem od towarów i usług**. Niektóre z publikacji są efektem badań sfinansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki. Habilitantka analizowała m.in. proces ujednoczenia stawek w podatku od wartości dodanej w prawie wspólnotowym oraz zasady stosowania stawek podstawowych i obniżonych, proces harmonizacji zasad opodatkowania handlu międzynarodowego. Efekty tych badań zostały zaprezentowane w artykułach: *Stawki podatku od wartości dodanej w przepisach prawa wspólnotowego*, „Roczniki Naukowe WSB” Toruń 2010, nr 9, s. 115-134; *Podatek od towarów i usług - projektowane scenariusze zmian*, „Roczniki Nauk Prawnych” 2012, nr 4, s. 7-31.

W innych publikacjach, sytuowanych w tym nurcie badań, Habilitantka zajmowała się zasadami opodatkowania obrotu wierzytelnościami, opodatkowania wyrobów dla dzieci, a także dotacji zwiększających wartość obrotów. Rozważania odnosiły się do projektowanych nowelizacji ustawy podatkowej i były konfrontowane z unormowaniami wynikającymi z przepisów prawa unijnego. Prezentacja wyników badań nastąpiła w następujących opracowaniach: *Zmiany w zakresie opodatkowania obrotu wierzytelnościami podatkiem od towarów i usług*, (w:) Stanowienie i stosowanie prawa podatkowego Polsce, red. M. Duda, M. Munnich, A. Zdunek, Wydawnictwo KUL, Lublin 2011, s. 181-199; *Problem opodatkowania*

obrotu artykułami dziecięcymi, (w:) Prawo finansowe w warunkach członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesor Wandzie Wojtowicz, red. A. Pomorska, P. Smoleń, J. Stelmasiak, A. Gorgol, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2011, s. 69-78 (współautor: P. Smoleń); *Kontrowersje wokół projektowanych zmian w zakresie opodatkowania dotacji podatkiem od towarów i usług*, „Przegląd Prawno-Ekonomiczny” 2012, nr 20, s. 39-51. Na problem doraźnych zmian w ustawie o podatku od towarów i usług Habilitantka zwracała uwagę w publikacji pt. *Uwarunkowania i zakres nowelizacji ustawy o podatku od towarów i usług w dobie kryzysu finansowego*, „Studia Prawnicze KUL” 2014, nr 2, s. 23-46.

Problematykę opodatkowania podatkiem od towarów i usług Habilitantka przedstawiała również w kontekście różnych społecznych uwarunkowań. Charakter ten mają analizy i oceny zawarte w następujących publikacjach: *Rozliczanie kosztów tzw. mediów w odniesieniu do najemców lokali komunalnych a VAT*, „Przegląd Prawno-Ekonomiczny” 2010, nr 12, s. 25-34; *Zwolnienia z VAT usług kształcenia świadczonych przez uczelnie - wybrane zagadnienia*, (w:) Preferencje podatkowe, red. B. Kucia-Guściora, M. Burzec, Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, s. 133-168; *Aukcje charytatywne w świetle podatku od towarów i usług - wybrane aspekty*, (w:) Ubóstwo w Polsce, red. J. Blicharz, L. Klat-Wertelecka, E. Rutkowska-Tomaszewska, E-Wydawnictwo. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2014, s. 151-160.

W ramach kolejnego projektu badawczego, finansowanego ze środków NCN, Habilitantka badała szczególny status rolników w polskim systemie podatku od towarów i usług, w tym również w przypadku łączenia działalności rolniczej z inną działalnością gospodarczą. Oceniała możliwość korzystania ze statusu rolnika ryczałtowego przy jednoczesnym rozliczaniu podatku na zasadach ogólnych. Efekty tych badań zamieściła w opracowaniu pt. *Controversies over the status of flat-rate farmers in Polish Value Added Tax - selected issues*, (w:) Essential problems with taxation of agriculture, red. M. Burzec, P. Smoleń, Wydawnictwo KUL, Lublin 2017, s. 65-78. W kolejnym opracowaniu pt. *Szczególna procedura dla rolników ryczałtowych w podatku od towarów i usług*, (w:) Opodatkowanie rolnictwa w Polsce. Weryfikacja założeń, perspektywy zmian, red. P. Smoleń, C.H. Beck, Warszawa 2018, s. 257-335, zaprezentowano efekty weryfikacji zasad zryczałtowanego systemu opodatkowania rolników z uwzględnieniem szczegółowych postanowień ustawy o podatku od towarów i usług odpowiadających modelowi zryczałtowanego zwrotu przyjętemu w przepisach prawa unijnego.

W ramach czwartego nurtu badań Habilitantki, zdecydowanie skromniejszego od wyżej przedstawianych, prezentowane są **wybrane zagadnienia związane z opodatkowaniem dochodów osób fizycznych**. Analizy skoncentrowano na ewolucji rozwiązań dotyczących tzw. ulgi prorodzinnej (z tytułu wychowywania dzieci), minimum wolnego od podatku, a także opodatkowania tzw. sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych na tle rozwiązań stosowanych w tym zakresie w wybranych państwach Unii Europejskiej. Każdy z tych problemów został zaprezentowany w odrębnej publikacji, tzn.: *Zmiany w konstrukcji prawnej tzw. prorodzinnej ulgi podatkowej*, „Człowiek-Rodzina- Prawo” 2014, nr 8, s. 3-11; *Tax free amount in the Polish Income Tax*, (w:) Selected issues in taxation and tax

authorities in Central Europe, red. P. Smoleń, Wydawnictwo KUL, Lublin 2016, s. 45-59; The taxation of the so-called direct sales in the Polish personal income tax in comparative perspective (współautor M. Burzec), „Review of Comparative Law” 2016, vol. 3-4, s. 9-23.

Piąty nurt badawczy dotyczy **regulacji prawnych gospodarki finansowej wybranych jednostek sektora finansów publicznych**. Habilitantka zajmowała się badaniem: statusu finansowoprawnego niektórych jednostek sektora finansów publicznych, wybranych aspektów gospodarki finansowej instytucji gospodarki budżetowej, jednostek budżetowych, a także osób prawnych zaliczanych do sektora finansów publicznych osób prawnych. W tle obecne są także rozważania dotyczące przekształceń organizacyjnych jednostek sektora finansów publicznych wymuszane zmianami w prawie finansów publicznych. Efekty badań zostały przedstawione w kilku następujących publikacjach: *Przekształcenie gospodarstw pomocniczych w jednostki gospodarki budżetowej*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2011, nr 1, s. 96-107; *Kontrowersje wokół przepisów dotyczących zarządzania finansami instytucji gospodarki budżetowej*, „Krytyka Prawa” 2017, nr 3, s. 39- 56; *Mienie i finanse uczelni*. Komentarz do art. 89, 90, 91, 92, 93, 94, 94a, 94b, 94c, 95, 96, 96a, 234 i 242, (w:) Prawo o szkolnictwie wyższym. Komentarz, red. M. Pyter, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012, s. 335-503, 1080-1081 i 1091-1092; *Dotacje udzielane przez państwowe osoby prawne*, „Państwo i Prawo” 2014, nr 4, s. 28-43; *Annuality and Long-Term Planning in the Financial Management of State Budgetary Units. Selected Problems*, (w:) Annual and Long Term Public Finances in Central and Eastern European Countries, red. E. Ruśkowski, J. Stankiewicz, M. Tyniewiecki, U. Zawadzka-Pąk, Temida 2, Białystok 2013, s. 115-124.

Bezpośrednio z nurtem piątym łączy się szósty obszar badań prowadzonych przez Habilitantkę. Jego ramy są wyznaczone prawną **instytucją budżetu państwa**, w szczególności kształtowaną zasadami przekazywania i rozliczania środków finansowych pochodzących z tego budżetu. Uwaga Habilitantki została skupiona na kilku problemach związanych z wydatkami środków z budżetu państwa, udzielaniem dotacji dla organizacji pozarządowych na wykonywanie zadań publicznych, utrzymywaniem równowagi budżetowej stanowiącej wartość konstytucyjną (szczególnie chronioną w sytuacji kryzysu gospodarczego oraz zagrożenia bezpieczeństwa finansowego państwa). Efektem badań prowadzonych w tym obszarze są trzy artykuły naukowe oraz obszerny komentarz do niektórych przepisów ustawy o finansach publicznych, tzn.: *Zasady finansowania uczelni kościelnych z budżetu państwa*, „Studia z Prawa Wyznaniowego” 2012, nr 15, s. 29-52; *Potrzeba ochrony równowagi budżetowej a tryb wprowadzania zmian w prawie podatkowym. Wybrane zagadnienia*, „Studia Prawnicze KUL” 2012, nr 3, s. 23-39; *Kontrowersje wokół postulowanych zmian w zakresie sposobu rozliczania dotacji na zadania publiczne realizowane przez organizacje pozarządowe*, „Roczniki Nauk Prawnych” 2014, nr 1, s. 7-24. Do tego nurtu badań można zakwalifikować także obszerny komentarz (ok. 600 tysięcy znaków) do wybranych przepisów aktualnie obowiązującej ustawy o finansach publicznych. Komentarz, jako praca zbiorowa, był wydawany dwukrotnie, a także został udostępniony w wersji elektronicznej w bazie SIP Legalis. Jest to praca pt. *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, red. P. Smoleń, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012 (wydanie drugie z 2014 r.), natomiast wersję

elektroniczną wydano w 2013 r. Habilitantka przygotowała komentarze m.in. do przepisów regulujących Wieloletni Plan Finansowy Państwa, ustawę budżetową, budżet państwa, wydatkową regułę dyscyplinującą, klasyfikację budżetową, budżet środków europejskich, bankową obsługę budżetu państwa oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych, kontrolę wykonania budżetu państwa.

Kolejny obszar badań prowadzonych przez Habilitantkę dotyczy **sankcji w prawie podatkowym i finansowym**. Badała m.in. istotę sankcji podatkowej w polskim prawie podatkowym oraz cechy sankcji represyjnych w podatku od towarów i usług, w tym dodatkowego zobowiązania. Efekty prowadzonych zostały przedstawione w kilku publikacjach, tzn.: *Z problematyki sankcji w prawie podatkowym ze szczególnym uwzględnieniem sankcji represyjnych w podatku od towarów i usług*, „Gdańskie Studia Prawnicze. Studia Prawno-Finansowe” 2007, t. XVI, red. A. Drwiłło, Gdańsk 2007, s. 243-268; *A Few Comments on Tax Penalty Provisions in Polish Tax Law*, (w:) *The Modern Problems of Tax Law Theory*, Woroneż 2007, s. 356-367; *Obowiązek zapłaty kwoty bezpodstawnie określonej w fakturze jako VAT*, „Studia Prawnicze KUL” 2007, s. 57-78; *Brak prawa do odliczenia podatku naliczonego w przypadku bezpodstawnego wykazania VAT w fakturze*, (w:) *Aktualni problemy tłumaczenia i zastosowania juridyčných norm*, Lwów 2008, s. 100-103; *Przesłanki ustalenia sankcji VAT w orzecznictwie sądowym*, „Kozminski Academy Law School Papers” 2008, nr 2, s. 31- 61; *Odpowiedzialność członków organu zarządzającego osoby prawnej za zaległość z tytułu dodatkowego zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług*, „Kwartalnik Prawa Podatkowego” 2009, nr 2, s. 69-92 (współautor J. Orłowski).

W innych publikacjach Habilitantka zaprezentowała szersze ujęcie problematyki sankcji podatkowej, istotnie wykraczające poza granice wyznaczone przepisami ustawy o podatku od towarów i usług. Zajmowała się różnymi koncepcjami sankcji prawnych, które sformułowano w doktrynie polskiego prawa finansowego. Efektem prowadzonych badań są następujące publikacje: *Pojęcie sankcji prawnej na gruncie polskiego prawa finansowego*, (w:) *Naukowyj Wisnyk Lwiwśkooho Derżawnoho Uniwersytetu Ministerstwa Wnutrisznych Spraw Ukrajmy*, Lwów 2007, s. 418- 432; *Sankcje w podatku dochodowym od osób fizycznych*, (w:) *Problemy i kontrowersje związane z opodatkowaniem dochodów osób fizycznych*, red. B. Kucia-Guściora, P. Smoleń, Wydawnictwo KUL, Lublin 2008, s. 103-123; *Prawnopodatkowe konsekwencje naruszenia obowiązków w zakresie VAT na tle rozwiązań Wielkiej Brytanii*, (w:) *Główne wyzwania i problemy systemu finansów publicznych*, red. J. Głuchowski, A. Pomorska, J. Szolno-Koguc, Wydawnictwo KUL, Lublin 2009, s. 435-449; *Pojęcie sankcji prawnej w polskim prawie administracyjnym*, (w:) *Aktualni pytania reformowania prawowej systemy Ukrainy. Zbirnyk naukowych statej za materialamy IV Miznarodnoji naukowo-practicznoji konferenciji m. Luck 2007*, s. 127-129.

Ostatni obszar badań prowadzonych przez Habilitantkę obejmuje **różne inne zagadnienia finansowopravne oraz podatkowopravne**, np. dotyczące wydawania urzędowych interpretacji przepisów prawa podatkowego, struktury administracji podatkowej, w tym samorządowej. Rozważania dotyczące struktury gminnych organów podatkowych prowadzone są w szerszym tle i obejmują także analizę pozycji ustrojowej organu

wykonawczego gminy oraz jego kompetencje w sferze kierowania urzędem gminy. Dokonania Habilitantki w tym zakresie dokumentują następujące publikacje: *Kompetencje gminnych organów podatkowych w zakresie interpretacji przepisów prawa podatkowego*, „Przegląd Prawno-Ekonomiczny” 2009, nr 8, s. 3-15; *Wójt, burmistrz (prezydent miasta)*, (w:) System organów podatkowych w Polsce, red. P. Smoleń, Oficyna Prawa Polskiego, Warszawa 2009, s. 245-291 i 307-312; *Pozycja wójta, burmistrza (prezydenta miasta) w strukturze organów podatkowych*, (w:) Zarządzanie i polityka społeczna - wybrane problemy, red. M. Duczmal, T. Pokusa, Wydawnictwo Instytut Śląski Sp. z o.o., Opole 2010, s. 220-239; *Commune Administrator, Borough Administrator, Mayor*. (The systemic position. The tax authority's position in the tax structure. Interpretations of the tax law regulations), (w:) Fiscal Administration in Poland, red. P. Smoleń, Wydawnictwo KUL, Lublin 2015, s. 131-165; *Custom authorities*, (w:) Tax Authorities in the Visegrad Group Countries. Common experience after accession to the European Union, red. M. Burzec, P. Smoleń, Wydawnictwo KUL, Lublin 2016, s. 189-205.

Habilitantka zajmowała się również problematyką stawek akcyzy na napoje alkoholowe w świetle regulacji prawa unijnego, a efektem jest artykuł pt. *Podatek akcyzowy od wyrobów alkoholowych w państwach Unii Europejskiej. Projektowane scenariusze zmian*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2012, nr 9, s. 8-15. W artykule pt. *Podatek od wydobywania niektórych kopalin - nowa jakość w polskim prawie podatkowym*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2013, nr 1, s. 119-131, przedstawiono elementy prawnej konstrukcji tego podatku oraz przyczyny jego wprowadzenia do polskiego systemu podatkowego.

Habilitantka była współautorką ww. systematycznych komentarzy do dwóch ustaw (Prawo o szkolnictwie wyższym oraz o finansach publicznych), a także współredaktorem dwóch prac zbiorowych opublikowanych przez Wydawnictwo Naukowe KUL. W ten sposób spełniła kryterium określone w § 4 pkt 2 rozporządzenia MNiSW. Habilitantka nie przedstawia natomiast w przygotowanej dokumentacji informacji o: sumarycznym impact factor publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania; liczbie cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS); indeksie Hirscha opublikowanych publikacji według bazy Web of Science (WoS) – § 4 pkt 3-5 rozporządzenia MNiSW.

Spełnia natomiast inne kryteria oceny osiągnięć w obszarze działalności naukowo-badawczej. W szczególności polegają one na kierowaniu projektami badawczymi i wykonywaniu takich projektów. Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora kierowała jednym projektem (wewnętrzny projekt KUL finansowany w ramach badań własnych w latach 2010-2011 pn. *Opodatkowanie gier hazardowych w państwach Unii Europejskiej*) oraz jako wykonawca uczestniczyła w czterech projektach badawczych, w tym dwóch finansowanych ze środków NCN, pn. *Potrzeba naprawy finansów publicznych. Proponowane scenariusze rozwiązań* (nr wniosku: N NI 13 117034. Kierownik grantu: prof. dr hab. A. Pomorska, realizacja w latach 2008-2011) oraz pn. *Nowy model opodatkowania rolnictwa w Polsce* (nr wniosku: 2013/09/B/HS5/04503. Kierownik grantu: dr hab. P. Smoleń, prof. KUL, realizacja w latach 2014-2017). Pozostałe projekty to: grant wewnętrzny KUL uzyskany w ramach

badań własnych w latach 2007-2008 pn. *Prawo podatkowe w kazuach i zadaniach 2008* oraz *Tax authorities in the V4 countries. Common experience after accession to the European Union* (finansowany przez Fundusz Wyszehradzki oraz KUL, nr wniosku: 2142011, Kierownik grantu: dr hab. Paweł Smoleń, prof. KUL, realizacja w latach 2015-2016). W ten sposób Habilitantka spełnia kryterium oceny określone w § 4 pkt 6 rozporządzenia MNiSW.

W 2006 r. Habilitantka uzyskała nagrodę indywidualną Rektora KUL za osiągnięcia naukowe. W minimalnym zakresie zostało spełnione kryterium określone w § 4 pkt 7 rozporządzenia MNiSW. W ocenianym okresie dr Michalina Duda-Hyz uczestniczyła w 8 międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, na których wygłaszała przygotowane referaty. W ten sposób spełniła kryterium oceny sformułowane w § 4 pkt 8 rozporządzenia MNiSW.

Konkludując, Habilitantka spełnia większość kryteriów oceny sformułowanych w § 4 rozporządzenia MNiSW. Wartościowy, w aspekcie ilościowym, jak i przede wszystkim jakościowym, jest przede wszystkim Jej opublikowany dorobek. W każdym z wyodrębnionych obszarów badawczych znajdują się publikacje będące efektem systematycznej i kilkuletniej pracy nad istotnymi zagadnieniami prawa podatkowego oraz prawa finansów publicznych. Dominującym problemem, który łączy zidentyfikowane obszary badawcze Habilitantki, jest opodatkowanie działalności obejmującej organizowanie gier hazardowych. Na pozytywne podkreślenie zasługuje również to, że publikacje Habilitantki zamieszczone zostały w profesjonalnych i renomowanych wydawnictwach naukowych krajowych i zagranicznych (np. Wydawnictwo C.H. Beck, Wydawnictwo Naukowe KUL, Wydawnictwo Naukowe UMCS, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, E-Wydawnictwo Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wydawnictwo Temida 2, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu w Woroneżu, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu we Lwowie), Artykuły naukowe Habilitantki zostały m.in. opublikowane w czasopiśmie z listy MNiSW („Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, „Państwo i Prawo”, „Krytyka Prawa. Niezależne studia nad prawem”, „Roczniki Nauk Prawnych KUL”, „Studia Prawnicze KUL”, „Gdańskie Studia Prawnicze”, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”, „Czasopismo Prawno-Historyczne”, „Studia z Prawa Wyznaniowego”).

Uwzględniając ww. efekty badań prowadzonych przez Habilitantkę, a także Jej pozostałą aktywność naukową (zwłaszcza uczestnictwo w realizacji projektów badawczych oraz w konferencjach naukowych), oceniam pozytywnie ten obszar Jej naukowej działalności.

IV. Osiągnięcia w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej (§ 5 rozporządzenia MNiSW)

Spełnienie przez Habilitantkę kryteriów oceny w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej przedstawia się następująco. Dr Michalina Duda-Hyz spełnia kryterium oceny określone w § 5 pkt 1, 12 i 13 rozporządzenia MNiSW, ponieważ od dnia 7 lipca 2011 r. do połowy 2015 r. w charakterze eksperta

uczestniczyła w pracach Zespołu ds. Rozwiązań Finansowych i Prawnych w zakresie Działalności Społecznej i Obywatelskiej. Zespół został powołany na podstawie decyzji Szefa Kancelarii Prezydenta RP, a jego zadaniem było opracowanie rekomendacji, które miały stać się podstawą do opracowania inicjatywy ustawodawczej Prezydenta RP w zakresie zmiany niektórych rozwiązań prawnych i finansowego wzmocnienia działalności społecznej i obywatelskiej w Polsce.

Habilitantka w ocenianym okresie wielokrotnie uczestniczyła w międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych oraz seminariach eksperckich z zakresu prawa podatkowego (łącznie 24, w tym w 8 jako organizator lub współorganizator konferencji), a więc spełnia również kryterium określone w § 5 pkt 2 rozporządzenia MNiSW. W 2012 r. otrzymała medal brązowy Prezydenta RP za długoletnią służbę i wypełniła w ten sposób kryterium określone w § 5 pkt 3 rozporządzenia MNiSW.

Spełnione jest również kryterium określone w § 5 pkt 4 rozporządzenia MNiSW, ponieważ Habilitantka jest członkiem dwóch sieci badawczych, tzn. Europejskiej Sieci Naukowej KUL TAX (prowadzącej badania w obszarze prawa podatkowego Europy Centralnej i Wschodniej) oraz Centrum Informacji i Organizacji Badań Finansów Publicznych i Prawa Podatkowego Krajów Europy Środkowej i Wschodniej Stowarzyszenia przy Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Habilitantka nie przedstawiła natomiast informacji o kierowaniu projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych, a także o swoim udziale w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism (nie spełnia kryteriów określonych w § 5 pkt 5-6 rozporządzenia MNiSW).

Pani dr Michalina Duda-Hyz jest członkiem European Association for the Study of Gambling, a także Max Planck Alumni Association e.V. W ten sposób wypełnia warunek określony w § 5 pkt 7 rozporządzenia MNiSW (członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych).

Znaczące są dokonania Habilitantki w sferze dydaktyki i w zakresie popularyzacji nauki. Od wielu lat prowadzi na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL różne zajęcia dydaktyczne z zakresu finansów publicznych i prawa podatkowego (wykłady, wykłady monograficzne, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria magisterskie i licencjackie). Zajęcia dydaktyczne prowadziła również na Wydziale Zamiejscowym Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL w Tomaszowie Lubelskim, a także na organizowanych przez KUL studiach podyplomowych w zakresie podatków i prawa podatkowego. Do tego zakresu dokonań Habilitantki należy także zaliczyć: szkolenia w ramach projektu Współpraca Uniwersytetów wspierająca rozwój regionów - lubelskiego i lwowskiego (Program Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina INTERREG IIIA/Tacis CBC 2004-2006), szkolenia przygotowujące do egzaminów na aplikacje prawnicze organizowane przez Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa KUL. W ocenianym okresie prowadziła także zajęcia dydaktyczne na studiach magisterskich i licencjackich w: Puławskiej Szkole Wyższej z siedzibą w Puławach, Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie, Akademii Polonijnej w

Częstochowie oraz Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Opolu (Wydział Nauk Społecznych w Tarnowskich Górach).

Habilitantka legitymuje się także ważnymi publikacjami o charakterze dydaktycznym, których odbiorcami są studenci prawa, administracji, europeistyki oraz kierunków ekonomicznych. Jest współautorem podręcznika akademickiego pt. *Prawo podatkowe*, red. P. Smoleń, W. Wojtowicz, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2014 (wydanie pierwsze), 2015 (wydanie drugie), 2017 (wydanie trzecie). Opracowane przez dr Michalinę Dudę-Hyz rozdziały tego podręcznika dotyczą następujących kwestii: źródeł i zasad tworzenia prawa podatkowego, podatku od towarów i usług, podatku od gier. Ponadto jest autorką 20 haseł w leksykonach, stanowiących prace zbiorowe wydane pod redakcją P. Smolenia w latach 2012 oraz 2013. Współtworzyła również zbiory kasusów i zadań z prawa podatkowego wydawanych w latach 2008 i 2010 przez Wydawnictwo Naukowe KUL. W znaczący sposób spełnia kryteria oceny określone w § 5 pkt 8 rozporządzenia MNiSW.

Sprawowała również opiekę naukową nad studentami pełniąc funkcję promotora 24 prac licencjackich oraz recenzenta 36 prac magisterskich. W latach 2006-2010 pełniła funkcję tutora w odniesieniu do Michała Szatilo w ramach Kolegium Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych KUL. Spełniła w ten sposób warunek określony w § 5 pkt 9 rozporządzenia MNiSW.

Dr Michalina Duda-Hyz nie przedstawiła informacji o sprawowaniu opieki naukowej nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego, a więc nie spełniła warunku określonego w § 5 pkt 10 rozporządzenia MNiSW. Istotne natomiast są Jej osiągnięcia dotyczące staży w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich. Od 30 sierpnia do 23 września 2007 r. odbyła staż (kwerendę naukową) w bibliotece London School of Economics and Political Science w Londynie, który został sfinansowany przez Towarzystwo Przyjaciół KUL w Londynie. W dniach 22-25 września 2014 r. odbyła kwerendę naukową w International Bureau of Fiscal Documentation w Amsterdamie, finansowaną ze środków przyznanych w ramach grantu Narodowego Centrum Nauki: Nowy model opodatkowania rolnictwa w Polsce (numer wniosku: 2013/09/B/HS5/04503). Ostatni staż naukowo-dydaktyczny odbyła w okresie od 1 do 31 lipca 2015 r. w Max Planck Institute for Tax Law and Public Finance w Monachium - w ramach projektu pt. „Najlepsze praktyki” w strategicznej transformacji KUL (współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Priorytet IV Szkolnictwo wyższe i nauka, Działanie 4.1. Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego uczelni oraz zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy, Poddziałanie 4.1.1 Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki). Habilitantka spełnia kryterium oceny sformułowane w § 5 pkt 11 rozporządzenia MNiSW.

W minimalnym zakresie Habilitantka spełnia warunek określony w § 5 pkt 14 rozporządzenia MNiSW. Zrecenzowała w 2018 r. jeden artykuł naukowy pt. *Elektrownie wiatrowe i energia przez nie wytwarzana - skutki prawno-podatkowe*, który złożono do czasopisma „Internetowy Przegląd Prawniczy IBSP UJ”.

Zajmując stanowisko w sprawie spełnienia przez Habilitantkę kryteriów oceny w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej należy uznać, że spełnia ona większość kryteriów w tym zakresie.

V. Konkluzja

Znacząca aktywność naukowa po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych, a także monografia przedstawiona jako osiągnięcie naukowe oraz pozostały opublikowany dorobek naukowy i popularnonaukowy, pozwalają na stwierdzenie, że dr Michalina Duda-Hyz jest osobą znaną w środowisku prawników-finansowców, specjalizujących się w problematyce prawa podatkowego. Jej dorobek naukowy osiągnięty po uzyskaniu stopnia doktora spełnia wymagania sformułowane przez prawodawcę, w szczególności określone w art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, a także w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Dorobek ten jest znaczący (jakościowo i ilościowo) w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych oraz w obszarze dydaktyczno-popularyzatorskim i współpracy międzynarodowej. Kompleksowa ocena jest pozytywna i stwierdzam, że dr Michalina Duda-Hyz może być dopuszczona do kolejnych etapów procedury zmierzającej do nadania Jej stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych.

Prof. dr hab. Zbigniew Ofiarski